

عدم ضرورت وجود بنیاد مهریه در عقد نکاح در عصر حاضر

حدیثه ترابی گلسفید^۱، دکتر مهدی شیخ محمودی^۲

۱- پژوهشگر و کارشناس ارشد حقوق خصوصی

۲- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی تنکابن

چکیده

فلسفه ی وجودی مهر، ریشه ی تاریخی دارد و دقیق مشخص نیست در ابتدا به چه منظوری ایجاد شده بود شاید برای اولین بار، هدیه ای از جانب مرد به زن بوده و یا یادگار دوران بردگی زنان و خرید و فروش آنان به عنوان کنیز بوده و شاید محصول دوره ی مرد سالاری بوده که زن در خانه ی شوهرش حق کسب مال نداشته و مرد مالی به او می بخشید. که در طول تاریخ تحول یافته و امروزه به صورت یک الزام قانونی در آمده است. با مطالعه در فرهنگ اسلامی، این حقیقت به چشم میخورد که شریعت اسلام حقوق زنان را در زمینه ی مسایل مالی و خانوادگی سامان و بعضا ارتقا بخشیده است و به عنوان پشتوانه ی محکم حقوق اجتماعی زن تبیین کرده است. تعبیری که خداوند در آیه ی شریفه از مهریه به عنوان حقوق مالی زن داشته، همان مفهوم صداق را دارد؛ «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجا لتسکنا الیها و جعل بینکم موده و رحمه (روم| ۲۱)؛ از نشانه های خدا این است که از خودتان همسرانی برای شما آفرید تا در کنارشان آرام گیرید، و میانتان دوستی و مهربانی نهاد». نهاد صداق بی شک بار حقوقی و پایه ای کاملا اخلاقی دارد. و طبیعتا موید صداقت و پیشکش و عطیه زوج به زوجه است. دین اسلام مهریه را وسیله ای برای الفت بین زن و شوهر قرار داده است. و برخلاف بی عدالتی های ملل و اقوام دیگر که نسبت به طایفه زنان روا داشته، با در نظر گرفتن پشتوانه ی مالی برای زن، سعی در جبران خلا آزادی و حقوق انسانی برای آنان داشته است. زندگی مشترک یکی از با ارزش ترین نعمتهایی است که خداوند متعال جهت تکامل و آرامش انسان ها قرار داده است. حقیقتا زن و مرد به طور یکسان از ازدواج متمتع می شوند. لذا نمی توان مهر را به عنوان عوض متمتع تلقی کرد. زیرا متمتع فقط برای مرد نیست، بلکه بین زن و مرد متقابل است^۱. علاوه برآن، مهر را نمی توان قیمت زن دانست، زیرا انسان آزاد موضوع معامله قرار نمی گیرد. در واقع، از زمانی که برده داری لغو شده، انسان هیچ گاه موضوع حق واقع نمی شود. با فرض اینکه مرد با پرداخت مهر، زن را بخرد، چرا زن می تواند تحت شرایطی از مرد طلاق بگیرد؟ از طرفی، معوض بودن عقد نکاح هاله ای از تردید است. با فرض معوض دانستن عقد نکاح، عوض و معوض، متمتعی است که زن و مرد از یکدیگر می برند. علاوه برآن، در قراردادهای معوض عدم تعیین عوض، باعث بطلان عقد است، در صورتی که در عقد نکاح، لزومی ندارد که مهر تعیین شود و عدم تعیین آن تاثیری در صحت ازدواج ندارد.

کلمات کلیدی: مهریه، خانواده، عقد نکاح، حقوق، زن